

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Mgr. Ing. Petrem Šuránkem ve věci

žalobce: **K. K.**, narozený X
bytem X
zastoupen obecnou zmocněnkyní D. D.
bytem X

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 6. 2021, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 17. 6. 2021, č. j. X, se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podanou osobně dne 27. 7. 2021, domáhá zrušení shora označeného rozhodnutí žalované (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná zamítla jeho námitky a potvrdila své rozhodnutí č. I ze dne 25. 2. 2021, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím žalovaná žalobci přiznala od 8. 12. 2020 starobní důchod podle § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění zákona č. 540/2020 Sb. (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) ve výši 17 785 Kč měsíčně a dále vyčíslila jeho valorizovanou výši od ledna 2021.
2. Žalobce v žalobě namítá, že v době od 1. 9. 1992 do 30. 6. 1994 byl u zaměstnavatele SUP – T. Š., N. V. x (dále též „sporný zaměstnavatel“) zaměstnán souběžně v hlavním pracovním poměru na pracovní pozici „čišník“ a ve vedlejší pracovním poměru na pozici „úklid“.

Shodu s prvopisem potvrzuje: H. T.

Oba pracovní poměry byly ukončeny dohodou obou stran k 30. 6. 1994. Ve správním řízení ale žalobce zjistil, že sporný zaměstnavatel za něj v období od 1. 4. 1993 do 30. 6. 1994 nevyhotovil a do centrální evidence žalované neodeslal evidenční list důchodového pojištění (dále jen „ELDP“), čímž nesplnil své zákonné povinnosti, přičemž ani Pražská správa sociálního zabezpečení (dále jen „PSSZ“) neprováděla kontrolu plnění povinností tohoto zaměstnavatele v sociálním zabezpečení. Žalobce nesouhlasí s tím, že mu žalovaná zamítla dobu zaměstnání od 1. 4. 1993 do 30. 6. 1994 započít do evidovaných dob, a má za to, že jím předložené doklady dobu zaměstnání od 1. 9. 1992 do 30. 6. 1994 jednoznačně prokazují. Žalobce zároveň žádá, aby sporná doba byla započtena jako doba vyloučená, protože již není možné zjistit výši výdělků pro stanovení osobního vyměřovacího základu, a tím zabránit výpočtu nižšího starobního důchodu. K žalobě žalobce přiložil kopie dvou pracovních smluv ze dne 1. 9. 1992, výpověď z pracovního poměru ze dne 30. 6. 1994 a své čestné prohlášení ze dne 26. 7. 2021 o ukončení pracovních poměrů k datu 30. 6. 1994.

3. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že listiny předložené žalobcem v průběhu správního řízení [vedle žalobcem zmíněných jde o oznámení PSSZ ze dne 2. 2. 2021 a oznámení Všeobecné zdravotní pojišťovny (dále jen „VZP“) ze dne 15. 5. 1995] neprokazují, že žalobce ve sporné době vykonával činnost zakládající jeho účast na nemocenském pojištění. S ohledem na § 13 odst. 1 a § 104 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění je přitom třeba hodnotit, zda byly splněny podmínky tehdy platných právních předpisů, tedy zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 30. 9. 1994 (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“) a zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění účinném do 30. 9. 1994 (dále jen „zákon o nemocenském pojištění“). Jelikož ani další šetření žalované nepřineslo žádný nový poznatek, když VZP dne 21. 1. 2021 sdělila, že sporný zaměstnavatel byl plátcem pojistného na všeobecné zdravotní pojištění jakožto zaměstnavatel jen do 31. 3. 1993, nelze podle žalované aprobovat tvrzení žalobce, že by v době od 1. 4. 1993 do 30. 6. 1994 vykonával činnost zakládající doby pojištění. Žalobcem předestřené důkazní prostředky i při vědomí jeho možných obtíží při dokládání sporné skutečnosti nejsou podle žalované s to zpochybnit doposud zjištěný skutkový stav, a tedy založit důvodnost žaloby.
4. V replice žalobce požádal o nařízení ústního jednání a doložil pracovní smlouvu ze dne 8. 8. 1994, jež podle něj potvrzuje, že byl ve stejné restauraci zaměstnán i po datu 30. 6. 1994 pod novým provozovatelem, a dále sdělení VZP ze dne 15. 5. 1995 o výsledku šetření o stížnosti žalobce ze dne 13. 9. 1994 na neplacení pojistného a nepředkládání výplatních lístků sporným zaměstnavatelem.
5. Soud poté, co ověřil, že žaloba byla podána včas, že je věcně i místně příslušným soudem a že napadené rozhodnutí je rozhodnutím ve smyslu § 65 s. ř. s., jej přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Vady, k nimž by byl soud povinen přihlédnout z moci úřední, neshledal. Soud vycházel při přezkumu žalobou napadeného rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který zde byl v době jeho vydání (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
6. Ze správního spisu soud zjistil, že žalobce podal dne 5. 1. 2021 žádost o přiznání starobního důchodu od data 8. 12. 2020. Ve formuláři žádosti bylo zaznamenáno, že doba pojištění neevidovaná žalovanou byla se žalobcem projednána a žalobce na chybějící doby neuváděl pojištění. Žalovaná následně shromáždila doklady o získaných dobách pojištění, mj. též kopii ELDP ze dne 7. 11. 2002 vyplněného sporným zaměstnavatelem, podle něž byl u něj

žalobce nepřetržitě zaměstnán v období do 1. 9. 1992 do 31. 3. 1993 a v němž byly vyplněny doby pojištění a vyměřovací základy za roky 1992 (122 dnů s vyměřovacím základem 18 050 Kč) a 1993 (90 dnů s vyměřovacím základem 20 829 Kč). Dále obstarala též dvě kopie ELDP nového provozovatele restaurace na shodné adrese jako sporný zaměstnavatel, podle nichž byl u něj žalobce nepřetržitě zaměstnán v období od 8. 8. 1994 do 5. 10. 1995, k čemuž byly opět vyplněny doby pojištění a vyměřovací základy získané za roky 1994 a 1995. Prvostupňovým rozhodnutím (č. I) ze dne 25. 2. 2021 žalovaná žalobci přiznala starobní důchod ve výši 17 785 Kč měsíčně s tím, že od ledna 2021 se zvyšuje na částku 18 860 Kč měsíčně. Souběžně rozhodnutím č. II žalovaná s odkazem na § 115a odst. 1 písm. c) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění zákona č. 540/2020 Sb. (dále jen „organizační zákon“) proti doplatku starobního důchodu započítala dluh žalobce na pojistném osoby samostatně výdělečně činné na sociálním zabezpečení ve výši 2 500 Kč. Nedílnou součástí prvostupňového rozhodnutí byl osobní list důchodového pojištění, podle nějž žalobci ve sporném období od 1. 4. 1993 do 30. 6. 1994 nebyla zohledněna žádná doba pojištění, nejbližší doba pojištění počínala až dnem 8. 8. 1994.

7. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých argumentoval shodně jako v žalobě. Podle přiložených kopií dvou pracovních smluv ze dne 1. 9. 1992 nastoupil žalobce ode dne 1. 9. 1992 jako číšník a zároveň v rámci vedlejšího pracovního poměru jako uklízeč v hostinci X, a to s nepravděpodobnou pracovní dobou, jejíž rozsah nebyl ve smlouvě určen. Žalobce dále předložil kopii výpovědi z pracovního poměru ze dne 30. 6. 1994, podle jejíhož textu byl téhož dne pracovní poměr ukončen dohodou. Výpověď je opatřena podpisem žalobce a razítkem a parafova za sporného zaměstnavatele. Žalobce také předložil oznámení VZP ze dne 15. 5. 1995, podle nějž k žalobcově stížnosti na neplacení pojistného a nepředkládání výplatních lístků byly ve dnech 12. 10. a 17. 11. 1994 naplánovány kontroly sporného zaměstnavatele, avšak ten nereagoval a plánované kontroly neumožnil. Proto vůči němu bylo zahájeno správní řízení a celá záležitost byla postoupena k vymáhání soudní cestou. Konečně bylo předloženo i oznámení PSSZ ze dne 2. 2. 2021 o výsledku řízení podle § 6 odst. 4 písm. u) organizačního zákona, podle nějž bylo zjištěno, že za období od 1. 4. 1993 do 30. 6. 1994 sporný zaměstnavatel nevyhotovil a neodeslal ELDP, proto byla oslovena VZP, podle jejíž evidence ale žalobcův pracovní poměr trval do 31. 3. 1993. Žalobcem tvrzenou dobu od 1. 4. 1993 do 30. 6. 1994 proto PSSZ nepovažuje za dostatečně prokázanou.
8. Dne 17. 6. 2021 ještě žalovaná obdržela seznam VZP o placení pojistného za žalobce ze dne 21. 1. 2021, který byl vyžádán PSSZ v řízení podle § 6 odst. 4 písm. u) organizačního zákona. Z něj plyne, že v období od 1. 4. 1993 do 7. 8. 1994 byl žalobce VZP evidován jako osoba bez zdanitelných příjmů, před tímto obdobím byl jeho zaměstnavatelem od 1. 1. 1993 do 31. 3. 1993 sporný zaměstnavatel, a poté od 8. 8. 1994 do 5. 10. 1995 P. H.
9. Dne 17. 6. 2021 žalovaná vydala napadené rozhodnutí, kterým námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. V jeho odůvodnění po popisu výpočtu starobního důchodu a analýze předložených listin uvedla, že jak PSSZ, tak VZP eviduje zaměstnání žalobce u sporného zaměstnavatele pouze v období od 1. 9. 1992 do 31. 3. 1993, pracovní smlouvy dokládají jen počátek tohoto období a dohoda o ukončení pracovní smlouvy ze dne 30. 6. 1994 neudává, ke které pracovní smlouvě se vztahuje. Předložené listiny tak žalovaná nepovažovala za dostačující důkaz pro zápočet doby pojištění v období od 1.

4. 1993 do 30. 6. 1994, a proto tato doba pojištění nebyla žalobci zhodnocena. Napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 28. 6. 2021.
10. V průběhu nařízeného jednání účastníci odkázali na svá písemná podání. Žalobce měl za to, že bylo zřetelně prokázáno, že u T. Š. pracoval. Že za něj neplatil pojištění, to zjistil až později, ale správa sociálního zabezpečení neprováděla žádné kontroly, takže je nějaká vina i na nich. Žalobce trvá na podané žalobě, protože je prostě zvláštní, že pracovní smlouva trvala od 1. 9. 1992 do 30. 6. 1994, ale úhrada pojistného je evidována jen za dobu kratší. Za to ale žalobce nemůže a ani se to neměl jak dozvědět. Přijde mu jako zjevná nespravedlnost, pokud je mu započtena jen část doby, po kterou pracoval. Protože se už asi nepodaří zjistit přesnou výši výdělků, navrhuje, aby mu za sporné období byla doba pojištění zhodnocena jako doba vyloučená. Žalovaná naopak požadovala žalobu zamítnout, protože nebyla prokázána doba zaměstnání ani odvod pojistného. Co bylo u jednání řečeno, žalovaná nepovažuje za důkaz o výdělečné činnosti. Nebyly ani předloženy výplatní pásky, aby mohla být provedena rekonstrukce evidenčního listu podle § 6 odst. 4 písm. u) organizačního zákona.
11. Vzhledem k tomu, že VZP soudu s odkazem na povinnost mlčenlivosti nemohla sdělit podrobnosti k šetřením a řízením zmíněným ve sdělení ze dne 15. 5. 1995, soud alespoň oslovil Městský soud v Praze a Obvodní soud pro Prahu 5 se žádostí, zda před nimi bylo v minulosti vedeno řízení mezi tehdejším zaměstnavatelem žalobce, T. Š., a VZP. Zmíněné soudy sdělily, že evidují jen jediné řízení a jeho spis soudu zapůjčily. Soud si pořídil kopii a provedl důkaz návrhem na výkon rozhodnutí podaným VZP proti T. Š., z něž plyne, že byla vymáhána pokuta ve výši 40 000 Kč uložená podle § 16 odst. 1 zákona č. 550/1991 Sb., o všeobecném zdravotním pojištění, ve znění účinném od 1. 1. 1994 (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“) za neumožnění kontroly. Vyžádaný soudní spis bohužel již neobsahoval příslušný platební výměr ani v kopii (originál byl podle úředního záznamu ve spise vrácen VZP poté, co řízení o výkon rozhodnutí skončilo se závěrem, že platební výměr nebyl řádně doručen, a tedy není vykonatelný). Lze však dovodit, že tehdejší šetření VZP nevedlo k žádnému závěru ve věci trvání pracovního poměru žalobce a že se nepodařilo získat žádné informace v tomto směru.
12. Z pracovní smlouvy ze dne 8. 8. 1994 podepsané mezi žalobcem a P. H. – Restaurace X soud zjistil, že žalobce měl ode dne uzavření smlouvy nastoupit jako číšník. Místo výkonu práce zůstalo nevyplněno, ale z označení zaměstnavatele a připojeného razítka lze předpokládat, že pracovištěm měla být restaurace na adrese X, tedy totožné místo výkonu práce jako v případě pracovních smluv uzavřených s T. Š.
13. Dále soud provedl důkaz výsledkem žalobce, který uvedl, že předtím v letech 1990 až 1992 pracoval na registrační list (předchůdce živnostenského listu) jako instalatér. Pak bez nějaké podstatné mezery nastoupil přímo u sporného zaměstnavatele. Do hospody N. V. ho poslal kamarád A. V., který je už dneska po smrti (za komunistů spolu pracovali na hotelu, oba byli z Berouna), začali tam dělat jako zaměstnanci pro firmu SUP – T. Š. někdy v roce 1992, a to až do roku 1994. Pracoval tam jako číšník a po jedenácté tam pak i sami uklízeli, na to měl samostatnou smlouvu na vedlejší pracovní poměr, asi aby měl zaměstnavatel podchycen jejich závazek, že mu tam i uklidí, když neměl uklízečku. Jako mzdu dostávali z tržby sedm nebo osm tisíc za měsíc, později si mohli sami z tržby po inventuře (zrcadlo) tuto částku jednou měsíčně ponechat, přičemž se mezi pracovními smlouvami na hlavní a vedlejší pracovní poměr nerozlišovalo, částku dostal jen jednou měsíčně. Částka se za toho dva a půl roku neměnila. Tak možná rok za ně sporný zaměstnavatel platil pojištění, ale

pak přestal platit, a to jak sociální, tak zdravotní pojištění. To žalobce zjistil asi až po roce od vzniku problému, podával na to i stížnost VZP, která mu pak odpovídala, což též předkládal. Problém asi byl, že T. Š. nemohla VZP sehnat. Zaměstnavatel byl v nájmu a v roce 1993 hospodu pronajal filmařům na 14 dní k natáčení filmu Příliš hlučná samota, k čemuž ale nebyl podle nájemní smlouvy oprávněn, a proto dostal od majitele nemovitosti pana P. H., který tam jednou za čas docházel, a tak to zjistil, výpověď. To bylo někdy kolem dubna či května 1994. V důsledku toho dostal také žalobce výpověď z pracovního poměru, kterou již žalované předložil. Výpověď byla jen jedna, i když měl dvě pracovní smlouvy, reálně to byl jen jeden pracovní poměr s jedním platem, druhá smlouva byla asi jen kvůli závazku, aby provedli i úklid. Hospoda pak měsíc nebo dva fungovala trochu na divoko pod majitelem domu (žalobce už si přesně nepamatuje, jestli byla v provozu, ale asi byla zavřená a fungoval jen venkovní stánek coby zahradní restaurace, myslí si, že tam pracoval a asi ho vyplácel právě majitel, ale bylo to jen krátce) do doby, než si jeho bratr P. H. vyřídil živnostenský list. Hospodu si pak vzal do pronájmu právě bratr majitele, od nějž dostali někdy během letních prázdnin avízo a na pracovní smlouvu (tu předložil soudu) tam žalobce pracoval dál cca rok a půl až do roku 1995 na stejné pozici jako číšník. Úklid dělali taky, uklízečka tam nechodila. Dělali vždycky ve dvou partách po dvou – střídali se na krátký (středa a čtvrtek) a dlouhý (pondělí, úterý, pátek, sobota a neděle) týden, celkem byli čtyři zaměstnanci. Asi rok se střídali i po týdnech, kdy party dělali od pondělí až do neděle, bylo to na domluvě mezi jimi. Tváře si vybavuje, ale jejich jména (kromě A. V., s nímž byl v partě) už ne. I za P. H. dostávali sedm či osm tisíc měsíčně, rozdíl byl jen v tom, že s nimi pracoval i H., takže částku jim vyplácel on. Jméno odpovědné zástupkyně D. Č. žalobci nic neříkalo, ve vztahu k zaměstnancům vždy jednal přímo pan T. Š., který také podepisoval pracovní smlouvy, výpověď apod.

14. Soud také předvolal k výslechu jako svědka T. Š., toho se však soudu přes veškerou snahu nepodařilo obeslat na žádné z dostupných adres (trvalý pobyt má na ohlašovně, na sídle jej již nikdo nezná). Ani předvolání zaslané na adresu manželky svědka nebylo úspěšné, neboť s předvoláním se k soudu dostavila ona a sdělila, že sama na něj nemá již dlouhá léta žádný kontakt, což je také jediný důvod, proč není manželství ještě rozvedeno.
15. Soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
16. Podle § 34 odst. 1 věty první zákona o důchodovém pojištění výše procentní výměry starobního důchodu, na který vznikl nárok podle § 29 odst. 1 až 3, činí za každý celý rok doby pojištění získané do vzniku nároku na tento důchod 1,5 % výpočtového základu měsíčně.
17. Vzhledem k tomu, že žalobce namítá, že získal o více než jeden rok dob pojištění navíc oproti rozsahu zhodnocenému žalovanou, je zřejmé, že v případě důvodnosti žalobních námitek by žalobce skutečně byl zkrácen napadeným rozhodnutím na výši starobního důchodu, neboť by takto byl připraven o 1,5 % výpočtového základu.
18. Podle § 104 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění se doby zaměstnání před 1. lednem 1996, u nichž podle předpisů platných před tímto dnem byla stanovena podmínka, aby zakládaly nemocenské pojištění,³⁶⁾ považují za dobu pojištění (§ 13 odst. 1), jen pokud zakládaly nemocenské pojištění v době svého trvání.
19. Podle § 8 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění účinném do 31. 12. 1995 (dále jen „zákon o sociálním zabezpečení“), na nějž poznámka pod čarou ³⁶⁾ v předchozím citovaném ustanovení odkazuje, se pracovní poměr hodnotí jako

zaměstnání, pokud zakládal nemocenské pojištění; nezakládal-li pracovní poměr nemocenské pojištění v době svého trvání, hodnotí se jako zaměstnání, jestliže by zakládal nemocenské pojištění podle předpisů platných v době vzniku nároku na důchod. To platí obdobně pro učební poměr, členství ve výrobním družstvu a činnosti uvedené v odstavci 1 písm. b), d) a h).

20. Podle § 5 písm. d) zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců, ve znění účinném od 1. 1. 1993 (dle jen „zákon o nemocenském pojištění“) jsou z pojištění podle tohoto zákona vyňati zaměstnanci, kteří vykonávají pouze příležitostné zaměstnání.
21. Podle § 6 odst. 2 věty první zákona o nemocenském pojištění se za příležitostné dále považuje zaměstnání, jehož obsahem je pouze pracovní činnost malého rozsahu, t. j. zejména zaměstnání, v němž započitatelný příjem (§ 15 odst. 1) nedosahuje ani 400 Kčs za kalendářní měsíc.
22. Podle § 15 odst. 1 věty poslední zákona o nemocenském pojištění se započitatelným příjmem rozumí mzda, plat a další příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu pro stanovení pojistného na sociální zabezpečení (dále jen „vyměřovací základ“) podle zvláštního zákona. ¹⁾ Poznámka pod čarou ¹⁾ odkazuje na zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění zákona č. 10/1993 Sb. (dále jen „zákon o pojistném“).
23. Podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona o pojistném je vyměřovacím základem zaměstnance úhrn příjmů zúčtovaných mu organizací nebo malou organizací v souvislosti s výkonem zaměstnání, které zakládá účast na nemocenském pojištění, s výjimkou (dále v bodech 1 až 10 vypočtených) nezapočitatelných příjmů.
24. Zákon o sociálním zabezpečení nestanovil podmínku, že se do pojistných dob započítávají jen doby, za něj bylo odvedeno pojistné. Přitom po 1. 1. 1996 platí dle § 11 odst. 2 věty druhé zákona o důchodovém pojištění, že *podmínka zaplacení pojistného* uvedená v odstavci 1 písm. a) *se považuje za splněnou v případě*, kdy pojistné nebylo zaplacené jen proto, že v kalendářním roce osoba uvedená v odstavci 1 písm. a) dosáhla stanoveného maximálního vyměřovacího základu pro pojistné, a v případě, *kdy zaměstnavatel pojistné na pojištění neodvedl, ačkoliv byl povinen toto pojistné odvést*, pokud se dále nestanoví jinak; zaměstnavatelem se pro účely tohoto zákona rozumí právnická nebo fyzická osoba zaměstnávající pojištěnce v pracovním poměru a dalších pracovních vztazích, nebo k níž je pojištěnec v jiném vztahu zakládajícím účast na pojištění podle tohoto zákona, jakož i organizační složka státu. Tedy ani podle pozdější úpravy by nebylo možné neplacení pojistného zaměstnavatelem přičítat k tíži žalobce. V tomto směru tedy obrana žalované pro rozpor se zákonem nemůže obstát.
25. Ve smyslu § 243 odst. 4 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění účinném od 1. 1. 1993 (dále jen „zákoník práce“) byla zaměstnavatelem také osoba, pro niž jiná osoba s jejím souhlasem, fakticky a dle jejích pokynů vykonává práci, tzn. v tzv. faktickém pracovním poměru (blíže viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2010, sp. zn. 21 Cdo 2029/2009). Kromě toho lze podotknout, že nahlášení ukončení zaměstnání VZP a PSSZ (ani) v dané době nepředstavovalo úkon, s nímž by pracovněprávní předpisy spojovaly zánik pracovního poměru, neboť takové účinky měly jen právní úkony či události uvedené v § 42 zákoníku práce. I kdyby tedy snad pracovní smlouvy bylo možné hodnotit např. jako neplatné pro nedostatečné vymezení základních náležitostí, reálný výkon pracovní činnosti by i tak založil faktický pracovní poměr, s nímž je však také

spojena pro zaměstnavatele povinnost odvádět pojistné, přičemž pro zaměstnance jde o pojistné doby nepodmíněné splněním pojistné povinnosti zaměstnavatele.

26. Naopak ukončit lze pracovní poměr jen způsoby předpokládanými zákoníkem práce, přičemž platnost výpovědi po marném uplynutí dvouměsíční prekluzivní lhůty podle § 64 zákoníku práce podle ustálené judikatury již nelze v jakémkoliv soudním řízení zpochybňovat. Jiný způsob ukončení pracovního poměru žalobce než jím předložená výpověď datovaná dne 30. 6. 1994 přitom nebyl v řízení (správním ani soudním) zjištěn. Ačkoliv k obsahovým náležitostem výpovědi by bylo možné mít mnoho výhrad (nespecifikuje dotčenou pracovní smlouvu, výpovědní důvod spíše naznačuje, že ve skutečnosti jde o dohodu o ukončení pracovního poměru, čemuž nasvědčuje i absence výpovědní doby), soud ani žalovaná nejsou oprávněni v dnešní době již platnost výpovědi jakkoliv zpochybňovat, jestliže nebylo prokázáno, že by ve lhůtě do 31. 8. 1994 byla podána žaloba na neplatnost tohoto právního úkonu podle § 64 zákoníku práce. Pracovní poměr a s ním spojené trvání přitom nemůže být považován za ukončený jen tím, že zaměstnavatel přestane hradit pojistné či zaměstnance odhlásí z evidence u PSSZ. Za daných okolností tak zde není jiný důkaz, který by jednoznačně svědčil o ukončení pracovního poměru žalobce před 30. 6. 1994.
27. Pro žalovanou nicméně zůstalo sporné, zda se výpověď, resp. dohoda o rozvázání pracovního poměru ze dne 30. 6. 1994 týká hlavního či vedlejšího pracovního poměru. Pokud by ve sporném období již netrval hlavní pracovní poměr (aniž však bylo zjištěno, jakým způsobem měl zaniknout) a na přetrvávající ukončovaný vedlejší pracovní poměr by sporný zaměstnavatel žalobci nevyplácel více než 400 Kč měsíčně, bylo by možné uvažovat o tom, že žalobce ve sporném období nezískal žádné pojistné doby. Potud by snad úvaha žalované, jakkoliv nepravděpodobná, mohla mít racionální základ. Pokud by ovšem dosažený vyměřovací základ přesahoval v některém měsíci uvedenou částku 400 Kč, pak bez ohledu na to, jaký z pracovních poměrů přetrvával, by žalobce v příslušném měsíci získal doby pojištění, jež mu zakládají nárok na zohlednění při výpočtu starobního důchodu, ať už je sporný zaměstnavatel řádně nahlásil a odvedl z vyměřovacího základu pojistné, či nikoliv. Právě k těmto otázkám směřovaly výsledky.
28. Z judikatury Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) vyplývá, že primárním důkazním prostředkem sloužícím k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů je evidenční list důchodového pojištění. Při jeho absenci je však zapotřebí aplikovat obecná pravidla pro dokazování platná pro řízení ve věcech důchodového pojištění, která jsou zakotvena v § 84 a § 85 organizačního zákona a podpůrně v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), který se použije na řízení o námitkách ve smyslu § 88 odst. 8 organizačního zákona. Podle § 51 správního řádu lze přitom k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy (srov. rozsudek NSS ze dne 14. 3. 2019, č. j. 8 Ads 188/2017-49).
29. Z judikatury NSS dále vyplývá, že svědeckou výpovědí lze zpravidla jen obtížně prokázat výši měsíčních příjmů s takovou přesností, aby bylo možno zjistit vyměřovací základ podle § 16 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění, který je základem pro výpočet ročního vyměřovacího základu a osobního vyměřovacího základu pojištěnce (srov. rozsudek NSS ze dne 19. 6. 2013, č. j. 4 Ads 27/2013-20). Toho se však žalobce svými námitkami, resp. žalobou, nedomáhal a nedomáhá. Domáhá se pouze toho, aby jeho výdělečná činnost ve sporném období byla posouzena tak, že zakládala účast na důchodovém pojištění, tedy jako

dobu pojištění. Zde se však uplatní odlišný standard dokazování. Skutečnost pouhého trvání pojištění lze ve smyslu § 85 odst. 5 organizačního zákona prokázat i jinými obecnějšími důkazními prostředky (srov. rozsudek NSS ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010-93, či rozsudek NSS ze dne 19. 6. 2013, č. j. 4 Ads 27/2013-20). Není-li následně pro zjištěnou dobu pojištění možné určit výši vyměřovacího základu, uplatní se pro výpočet postup podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění (k tomu srov. rozsudek NSS ze dne 27. 11. 2008, č. j. 3 Ads 88/2008-179, nebo rozsudek NSS ze dne 18. 1. 2018, č. j. 1 Ads 346/2017-34). Dobu, během níž byla osoba poplatníkem pojistného ve smyslu § 11 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, aniž by bylo současně možné zjistit výši vyměřovacích základů, je nutno považovat za dobu pojištění, byť jde pro účely výpočtu výše vyměřovacího základu o dobu vyloučenou. Být takovou právní úpravu zákon o důchodovém pojištění vztahuje v § 16 odst. 4 písm. c) výslovně jen na doby pojištění po 31. 12. 1995, NSS již v rozsudku ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010-93, vyložil, že ve vztahu k dobám před tímto datem se jedná o nežádoucí mezeru v právní úpravě, již je třeba zacelit analogickou aplikací ustanovení § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Vzhledem k tomu tedy překážkou vyhovění žalobě nemůže být ani námitka žalované, že se nepodařilo prokázat výši vyměřovacích základů ve sporném období.

30. Nicméně protože žalobce ve správním řízení nepředložil dostatečně přesvědčivé důkazy (nebylo vyloučeno, že dne 30. 6. 1994 došlo k ukončení zaměstnání kvalifikovaného dle tehdejších předpisů jako příležitostné, a tedy nezakládajícího povinnost odvádět pojistné), přičemž nepředložil ani čestné prohlášení dvou svědků předpokládané jako zvláštní typ důkazu v § 85 odst. 5 organizačního zákona a ani není patrné, že by navrhoval nějaké další důkazy, nelze žalované vytkat, že v dané době jeho námitky zamítla.
31. Důkazy navržené žalobcem v řízení před soudem jsou všechny již součástí správního spisu a žalovaná se s nimi vypořádala. Výjimkou je čestné prohlášení žalobce ze dne 26. 7. 2021 o tom, že dne 30. 6. 1994 došlo k ukončení jeho hlavního i vedlejšího pracovního poměru, jež ale soud jako důkaz neprovedl, neboť namísto toho přistoupil k jeho účastnickému výsledku. Druhou novou listinou je pak pracovní smlouva dokládající zaměstnání žalobce na tomtéž pracovišti od 8. 8. 1994, ovšem ani z této listiny nelze s jistotou dovodit, že žalobce byl zaměstnán ve sporném období, neboť tato pracovní smlouva nikde neuvádí, že by se jednalo o převzetí zaměstnance předchozího provozovatele restaurace X, který takto nepřetržitě pokračuje ve výkonu práce na dosavadním pracovišti, ani neobsahuje jiné srovnatelné prohlášení. Na druhou stranu ale dále posiluje důkazní pozici žalobce, neboť uzavření pracovní smlouvy u následného provozovatele téže restaurace ještě více posiluje (podle soudu převažující pravděpodobnost, že žalobce byl v dané provozovně zaměstnán v podstatě nepřetržitě).
32. Soud má nicméně dle § 52 odst. 1 s. ř. s. možnost provést i jiné než účastníky navrhované důkazy. Toho využil a provedl důkaz úplným výpisem z živnostenského rejstříku sporného zaměstnavatele, z nějž zjistil, že měl na adrese X, zapsanu provozovnu hostinské činnosti v období od 13. 10. 1992 do 13. 10. 1994, a úplným výpisem z živnostenského rejstříku následného zaměstnavatele žalobce, z nějž vyplývá, že měl na shodné adrese zapsanu provozovnu hostinské činnosti v období od 8. 8. 1994 do 11. 6. 2000. Kromě toho se soud pokusil provést výslech svědka T. Š., v čemž ovšem neuspěl, přičemž z dosavadních zjištění se nejvíce jeví být reálným, že by se adresu svědka vůbec podařilo zjistit.

33. Klíčovým důkazem se tak nakonec stala účastnická výpověď samotného žalobce. Na rozdíl od správního řízení, v němž účastnická výpověď není samostatným důkazním prostředkem, v soudním řízení jde o důkaz mnohdy nepostradatelný, běžně používaný, byť subsidiární, a zákonem předpokládaný (srov. § 131 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů ve spojení s § 64 s. ř. s.). Byť jej tedy ve správním řízení žalovaná nemohla provést, provede-li jej soud v řízení o žalobě, může být relevantní, a to případně i v řízení správním na základě § 78 odst. 6 s. ř. s., popř. jako listinný či jiný důkaz. Přirozeně při hodnocení takového důkazu je nutná jak na straně soudu, tak na straně správního orgánu opatrnost, neboť účastník řízení má přirozeně na výsledku sporu zájem a někdy tomu může svou výpověď přizpůsobovat, zejména když jeho povinnost pravdivé a úplné výpovědi není vynucována hrozbou trestní odpovědnosti. Tato rizika však soud vzal na vědomí a vyslechl žalobce hned na úvod jednání ještě před rekapitulací rozhodných skutečností ze správního spisu a provedením důkazů dalšími listinami, a nadto poměrně obsírně ve všem okolnostem nějak souvisejícím se sporným obdobím, přičemž hodnotil návaznost skutečností uváděných žalobcem na další skutečnosti zjištěné z jiných důkazních prostředků. Na základě celkového dojmu i srovnání s dalšími důkazy přitom soud vyhodnotil výpověď žalobce jako důvěryhodnou a pravdivou. Konkrétnost výpovědi odpovídala časovému odstupu od zjišťovaných událostí (nebyla detailní, což by mohlo naznačovat naučenou výpověď), ale zároveň nepostrádala očekávatelnou míru konkrétních údajů, jež jasně dosvědčuje, že žalobce byl aktérem popisovaných událostí. Soud přitom nepřehlédl, že žalobce neznal jméno odpovědné zástupkyně sporného zaměstnavatele, stejně jako skutečnost, že žalobcem uváděné výdělků neodpovídají vyměřovacím základům nahlášeným zaměstnavatelem PSSZ. Vzhledem ke zjištění soudu o dlouhodobé míře nespokojenosti sporného zaměstnavatele s úřady (jež přetrvává již prakticky 30 let) si však soud nedělá žádné iluze o tom, že sporný zaměstnavatel postupoval v praxi v souladu s tím, co právní předpisy předpokládají, tedy že by hlásil skutečné údaje, a nikoliv jen minimální mzdu, a že by s odpovědnou zástupkyní reálně spolupracoval nad rámec jejího zápisu do živnostenského rejstříku, bez něž by ani nemohl vykonávat živnost. Bohužel taková nezákonná praxe není v oblasti pohostinství výjimečná ani v době současné. Ve všech ostatních záležitostech přitom výpověď navazuje na skutečnosti zjištěné z jiných důkazních prostředků (výpisy z živnostenského rejstříku, pracovní právní dokumenty) a ve svém celku je soudržná a logická. Z výpovědi přitom bez jakýchkoliv pochyb plyne, že žalobce skutečně byl zaměstnán u sporného zaměstnavatele až do doby 30. 6. 1994 (k dalšímu období se soud nevyjadřuje, neboť není předmětem sporu), a to za odměnu zřetelně převyšující tehdejší limit 400 Kčs zakládající na straně zaměstnavatele povinnost odvádět pojistné. Žalobce též přiměřeně své pracovní pozici vysvětlil, že sporný zaměstnavatel v rámci faktického fungování nerozlišoval mezi dvěma pracovními smlouvami, jež byly se žalobcem uzavřeny, a po jejich podpisu se již choval, jako kdyby šlo o pracovní poměr jediný. Žalobce osvětlil též okolnosti ukončení jeho pracovního poměru, konkrétně potvrdil, že výpověď se nevztahovala jen k jedné pracovní smlouvě, ale *de facto* k oběma, mezi nimiž nebylo rozlišováno. Toto byly přitom poslední střípky nezbytné k tomu, aby řetězec doposud předložených důkazů byl uzavřen a z pravděpodobného závěru o trvání pracovního poměru žalobce, zakládajícího účast na důchodovém pojištění, až do dne sepsání výpovědi (fakticky dohody o ukončení pracovního poměru) se stala praktická jistota.
34. Lze tak shrnout, že závěr žalované o tom, že dobu výdělečné činnosti ve sporném období nelze hodnotit jako dobu pojištění, je nesprávný a napadené rozhodnutí je nezákonné.

V řízení před soudem se žalobci podařilo prokázat, že ve sporném období od 1. 4. 1993 do 30. 6. 1994 vykonával pojištěnou činnost zakládající nárok na započtení dob pojištění. Soud proto napadené rozhodnutí jako nezákonné zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.). Pouze pro úplnost soud podotýká, že pokud žalobce žádal o započtení sporných dob do dob pojištění, je třeba jej upozornit na to, že v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu soud nemá oprávnění rozhodnout jinak, než napadené rozhodnutí zrušit (eventuálně vyslovit jeho nicotnost) či žalobu zamítnout. S ohledem na uvedené tedy soud žalobu vyhodnotil v mezích pravomoci, jakou soudu právní předpis (§ 78 s. ř. s.) přiznává, jako žalobu požadující zrušení napadeného rozhodnutí.

35. V dalším řízení žalovaná zahrne mezi důkazní prostředky i důkazy provedené soudem (§ 78 odst. 6 s. ř. s.), zejména výslech žalobce. Právním názorem soudu je žalovaná v dalším řízení vázána (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
36. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná neměla ve věci úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení; její případné náklady by však s ohledem na § 60 odst. 2 s. ř. s. stejně nebyly nahraditelné. Žalobci, který sice byl ve věci úspěšný, přitom žádné náklady řízení nevznikly, a proto ani jemu nemohla být přiznána jejich náhrada. Proto soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 28. března 2022

Mgr. Ing. Petr Šuránek, v. r.
samosoudce